

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref:
2003/1372 ME/ME1 CBU:elt

Vår ref:
403/03/foa

Vår dato:
23.06.2003

UTKAST TIL ENDRINGER I ÅNDSVERKLOVEN M.M.SOM FØLGE AV EUROPAPARLAMENTETS- OG RÅDS DIREKTIV 2001/29/EF - HØRING

Norsk forskerforbund viser til departementets brev av 02.04.2003 med vedlagte høringsutkast.

Utkastet inneholder viktige endringsforslag som i hovedsak gjelder utnyttelse og beskyttelse av opphavsrettslig materiale i tilknytning til nye teknologi, fortrinnsvis elektroniske medier.

Når det gjelder forvaltning av rettighetene foreslås det enkelte nye avtalelisenser.

Endringene er både av materiell og redaksjonell art, og reglene er av relativt komplisert karakter. I så måte kan det være vanskelig å overskue konsekvensene av de enkelte endringsforslagene. Vi registrerer imidlertid at departementet har fått detaljerte innspill gjennom høringsuttalelser bla. fra Kopinor, Norsk bibliotekforening og Nasjonalbiblioteket, og regner med at endringsforslagene er blitt grundig belyst både fra opphavsmennenes og brukernes side.

For egen del finner vi det naturlig å knytte noen generelle kommentarer til utkastet.

Forskerforbundets medlemmer er både opphavsmenn og brukere av opphavsrettslig materiale, og forbundet som står i krysningpunktet mellom ulike interesser, har gjennom heftet ”Opphavsrett – et notat fra et utvalg i Forskerforbundet” (Forskerforbundets skriftserie nr. 3/2000) utviklet en policy som i korthet går ut på at:

”Opphavsmannen har rett til å råde over sitt åndsverk, og må selv velge om hun/han vil kreve vederlag for overdragelsen, eller gjøre åndsverket tilgjengelig vederlagsfritt. Opphavsmannen må også kunne stille betingelser for den videre bruk.

På den annen side pålegger det opphavsmannen og dennes representanter å skape en rimelig balanse mellom vederlag og hensynet til fri informasjonsutveksling. Informasjonen må aldri bli så dyr at den bare blir tilgjengelig for de økonomisk ressurssterke.” (Side 11 og 12 i heftet som vedlegges.)

Forskerforbundet er positiv til forslaget om at det i undervisningsvirksomhet åpnes adgang til alle former for kopiering, både digitalt og analogt, og at opphavsmennenes rettigheter ivaretas gjennom avtalelisens, jfr. utkastets §13 b.

Forskerforbundet er spesielt opptatt av å beskytte opphavsmennenes ideelle rettigheter og deres faglige renommé. Mye av deres faglige produksjon (for eksempel undervisningsopplegg) blir publisert på annen måte enn gjennom tradisjonelle forlag, og verken opphavsmennene eller deres arbeidsgivere, universitetene, høyskolene og forskningsinstituttene, har det samme profesjonelle apparatet til å ivareta de ideelle rettighetene som et forlag vil ha.

I denne sammenheng er vi betenkt over forslaget om å erstatte den begrensede tvangslisensordningen i lovens §18 (samleverk til bruk ved undervisning og gudstjeneste) med en generell avtalelisens for samleverk. Etter det vi kan se vil opprettelse av større databaser falle inn under samleverkbegrepet, uten at adgangen til den enkelte opphavsmann til å nedlegge forbud mot å bli brukt i samleverket, er nevnt i utkastet. Vi foreslår at en slik "vetorett" for opphavsmannen tas inn i lovteksten, alternativt at dagens begrensede tvangslisens opprettholdes.

Når det gjelder brukenes interesser er vi positiv til at også undervisningsinstitusjoner foreslås omfattet av bestemmelsen i §16 som gjelder kopiering fra samlingene i arkiv, bibliotek og museer, og at adgangen til informasjonsflyt mellom samlingene moderniseres i tråd med den teknologiske utviklingen.

Etter Forskerforbundets oppfatning er det også viktig at brukere som kanskje selv ikke har tilgang til nettbaserte tjenester privat eller hos arbeidsgiver, får anledning til vederlagsfri bruk av informasjonen i de nevnte "ikke-kommersielle" institusjonene til forsknings- eller private studieformål. Vi er glad for at utkastet sidestiller denne bruken med privat bruk.

Forskerforbundet takker for anledning til å uttale seg om loven, og vil være takknemlig om vi også får anledning til å komme med våre synspunkter på utkastet til forskrifter når dette blir aktuelt.

Med vennlig hilsen
NORSK FORSKERFORBUND

Kari Kjenndalen
Generalsekretær

Frank O. Anthun
Forhandlingssjef

Direkte telefon: +47 92 89 17 98
E-post: f.anthun@forskerforbundet.no

Vedlegg